

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การก่อรูปพื้นฐานของเมืองบริวารของเมืองเชียงใหม่
ผู้เขียน	นายณัฐพงษ์ ไชยสารฟูโน
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณวิทย์ อ่องแสงชัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงสาเหตุ ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการกำเนิด และพัฒนาการของเมืองบริวารในเขตเมืองเชียงใหม่ ในระดับโครงสร้างพื้นฐานและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเมือง โดยใช้ระเบียบวิธีศึกษาด้านฐานฐานวิทยาเมืองโดยวิเคราะห์จากข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ทั้งแผนที่ ภาพถ่าย เพื่อเปรียบเทียบลักษณะกายภาพของเมืองที่ยังปรากฏ ด้วยการสร้างแผนที่แสดงพัฒนาการและแผนผังความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเมืองในแต่ละช่วงเวลา โดยพบว่าโครงสร้างพื้นฐานเมืองบริวารถูกพัฒนาขึ้นบนเงื่อนไขของกิจกรรมทางการค้าระหว่างรอยต่อระหว่างเมือง โดยมีเส้นทางการค้าโบราณเป็นโครงข่ายเชื่อมเศรษฐกิจของชุมชนในช่วงเริ่มแรก จนราวปีพ.ศ. 2485 กลุ่มพ่อค้าชาวจีนได้เข้ามามีบทบาททางการค้าส่งผลให้เกิดการก่อสร้างสถาปัตยกรรมเพื่อการค้า เช่น เรือนแถวค้าขาย ซึ่งกระจุกตัวอยู่บริเวณตลาดและแผ่ขยายไปตามเส้นทางสัญจรหลักของเมือง ต่อมาเมื่อเกิดการบังคับใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509 รัฐได้เข้ามามีส่วนวางแผนพัฒนาระบบโครงข่ายเส้นทางสัญจรและระบบชลประทานของเมือง เพื่อผลักดันการเกษตรเชิงพาณิชย์ อาคารพาณิชย์ที่มีรูปแบบทันสมัยก็ถือกำเนิดขึ้นในช่วงเวลานี้ ปัจจัยดังกล่าวนำมาซึ่งสังคมบริโภคนิยม จนภายหลังในช่วงที่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 นำไปสู่การวางแผนและพัฒนาพื้นที่ใช้สอยภายในเมือง การพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เป็นเส้นทางสัญจรหลักมากขึ้น จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ-สังคมของเมืองหลักในส่วนภูมิภาค ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้งานของย่านการค้าและรูปแบบสถาปัตยกรรมเพื่อการค้าให้สอดคล้องกับแนวทางการเติบโตของเมือง ปรากฏการณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะส่งผลต่ออาคารซึ่งถือเป็นหน่วยย่อยของเมือง หากแต่ยังส่งผลต่อเนื่องถึงลักษณะทางกายภาพโดยรวมและโครงสร้างพื้นฐานของเมืองบริวารแต่ละแห่งด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ เชียงใหม่, พัฒนาการ, เมืองบริวาร, เศรษฐกิจ-สังคม

Thesis Title	Formation of Urban Form of Chiang Mai's Satellite Towns
Author	Mr. Nattapong Chaisanfoon
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Advisor	Assistant Professor Dr. Nawit Ongsawangchai

ABSTRACT

This study investigated factors affecting the establishment and development of satellite towns in Mueang Chiang Mai at the morphological structure level, and the relationship between urban elements by applying urban morphological methodology to analyze historical data, including maps, old pictures, and to compare the physical appearance of the existing cities by creating a map showing the development as well as the relationship between urban elements of each period. It was found that the urban structure of the satellite towns was developed on the condition of trading activities at urban boundaries. The ancient trade route was a network linked the community economy at the beginning. Around 1942, Chinese traders came to play a role in trading, resulting in the construction of commercial architecture such as commercial townhouses concentrated in markets and extended along main streets of the city. Later, when the National Economic and Social Development Plan No. 1, 1961-1966, was enacted and the government took part in planning for the development of the network of urban roads and irrigation systems to promote commercial agriculture, modern commercial buildings were established in this period. These factors led to a consumerism society. Until after the start of the National Economic and Social Development Plan No. 5, 1982-1986, planning and development of urban spaces and the development of more main transport routes were established. This resulted in structural changes in the socio-economic structure of major cities in the region, leading to changes in the patterns of commercial district use and commercial architecture to be in line with the urban growth approach. This phenomenon not only had an influence on buildings, which were elements of the city, it also continuously affected the overall physical appearance and morphology of the satellite towns.

Keyword Chiang Mai, Transformation, Satellite Towns, Socio-Economic.